

Elements arquitectònics del monestir de Sant Llorenç

Guardiola de Berguedà

Ubicació

Comarca:	Berguedà
Lloc/Adreça:	Monestir de Sant Llorenç.
Emplaçament	A l'interior de l'església de Sant Llorenç en un àmbit de la planta baixa de la nau nord habilitat.
Alçada:	775,3

Coordenades:

Latitud:	42.23515
Longitud:	1.87512
UTM Est (X):	407183
UTM Nord (Y):	4676498

Classificació

Número de fitxa	08099 - 104
Àmbit:	Patrimoni moble
Tipologia	Col·lecció
Estil / època:	Pre-romànic Romànic
Segle	X-XIV
Estat de conservació	Bo
Notes de conservació:	Alguns dels elements petris estan exposats al públic en un espai de dins l'església i altres fragments estan dipositats en un magatzem del monestir.
Protecció	Física
Tipus de protecció:	Inexistent
Número inventari	SI. Núm. 6437 de l'Inventari de Patrimoni Arqueològic 3400 de
Generalitat i altres inventaris	l'Inventari de Patrimoni Arquitectònic
Accés	Fàcil
Ús actual:	Científic
Titularitat	Privada accessible

Titular: Parròquia de Sant Llorenç. Plaça de l'església, 1. 08694 (Guardiola de Berguedà)

Fitxes associades:

[Basilíca paleocristiana de Sant Llorenç](#)

[Església del monestir de Sant Llorenç](#)

[Claustre i dependències monàstiques de Sant Llorenç](#)

[Restes del cementiri dels monjos i altres dependències](#)

[Finestra decorada amb relleus pre-romànics de Sant Llorenç](#)

Autoria de la fitxa Pere Cascante i Torrella

Data de registre de la fitxa: dt., 08/08/2017 - 02:00

Descripció

Conjunt d'objectes localitzats en les diverses excavacions arqueològiques portades a terme al monestir de Sant Llorenç i exposades en vitrines a la part baixa de la nau nord de l'antiga església. Es tracta d'un conjunt d'elements petris com ara fusts de columnes, muntants de pedra, restes de capitells mensuliformes, impostes decorades amb motius en "escacat", els dos tenants de l'antiga ara d'altar d'època per romànica, restes de capitells de guix, capitells troncocònics de pedra tosca procedents del claustre, un àbac del monestir i també una imposta amb la representació figurada. Entre els capitells que s'hi representen hi ha un escut pertanyent a l'abat Villalba de Sant Joan de les Abadesses i altres fragments de guix destacant-ne una imposta on s'hi representen les pinyes dels Pinós i dels que alguns en foren abats del monestir al segle XV. Segons Mª José Sureda els elements en escacat van relacionats amb el camí de Sant Jaume i les seves influències.

Observacions:

Es tracta d'una petita mostra dels elements recuperats en les diverses campanyes d'excavació entre els anys 1984 a 2008. En el magatzem del monestir es conserven altres fragments com ara restes d'un finestral romànic desmuntat, una lauda sepulcral, una llinda de les portes del monestir, fragments de tambor, de fusts i també de capitells mensuliformes així com un altre cenotafi en pedra tosca molt mal conservat. Aquests elements es van documentar de forma exhaustiva en les seves campanyes d'excavació però es va creure convenient no exposar-los.

Història

Segons Jordi Bolós (1996).El primer document en el qual s'esmenta el monestir de Sant Llorenç prop de Bagà és de l'any 898. Segons aquest document, la comunitat de Sant Llorenç va rebre unes terres prop de Berga. Cal pensar, doncs, que a final del segle IX ja hi havia, sobre l'aiguabarreig del Bastareny amb el Llobregat, un cenobi mínimament estructurat. És molt probable que calgui relacionar el seu naixement amb la instal·lació en aquest indret d'un grup de religiosos que van arribar del sud dels Pirineus el segle VIII o, més aviat, durant el segle IX. Aquests primers religiosos de Sant Llorenç vivien a les coves que hi ha dessota l'actual monestir, o potser en algun petit edifici proper. Aquesta situació inicial s'alterà al segle X quant els membres de la casa comtal de Cerdanya-Besalú el finançaren de forma notable fent importants donacions de terres tant al Berguedà com també a la Cerdanya entre els anys 950 i 983 i que enriquiren de forma notable el seu patrimoni. Al costat dels lliuraments fets pels comtes, s'afegiren donacions dels grans propietaris de la contrada. Tot plegat constituïa, l'any 983, un patrimoni important format per més de 70 masos repartits entre la vall de Brocà que incloïa la vall del Bastareny, la vall de Gavarrós, la vall de Gréixer, el collet d'Eina, Brocà i segurament la zona de Gisclareny, per una quinzena d'esglésies, sovint

parroquials, per uns drets sobre diverses viles i per nombroses altres terres. Aquestes parròquies serien repartides per tota la vall. En aquests moments el monestir deuria tenir uns 15 monjos. Amb la consagració del 983, el monestir es trobava potser en un dels moments més bons de la seva història. La comunitat arribà a estar formada per uns vint monjos, a més, evidentment, dels oblats, els novicis i els llecs. Les donacions continuaren fins el 110 però després del 983 ja no hi ha documentada cap nova cessió feta pels comtes. A la documentació conservada veiem que, durant aquesta etapa, surten citats un prior o un prebost, un procurador, un cellerer, un flequer, un forner, un escrivà, etc. Lentament, es produí, com en la major part dels monestirs, una estructuració interna de la comunitat. Així mateix, aquesta comunitat cedí l'administració de part de les seves terres a un villicus o procurador.. Al 1050 trobem els primers enfrontaments entre el monestir i els senyors de les rodalies. Aquesta situació de puixança va continuar així al llarg de tot el segle XII i bona part del XIII. La comunitat estava formada per gairebé vint membres. Dins aquesta comunitat, a part de la majoria dels oficis esmentats hi havia un forner, un cuiner, un traginer i fins hi tot un monjo responsable de les obres. D'altra banda, també hi continuà havent plets i enfrontaments, alguns ja força importants. Al final del segle XIV, el monestir, però, ja estava molt endeutat. Això cal pensar que fou degut al saqueig dels senyors veïns, a una possible reducció de les rendes i també, probablement, a causa que la comunitat degué voler fer més coses que les que podia pagar. Començà una etapa de supervivència: els monjos hagueren d'afranquir pagesos, normalment d'una forma temporal; calgué, fins i tot, vendre algunes possessions. D'altra banda, els enfrontaments amb els Pinós comportà fortes violències que arribaren a motivar l'excomunió de la major part dels rectors de la contrada. Com a conseqüència de la disminució de les collites i de la baixa demografia, que va suposar un descens considerable de les rendes dels senyors, tant dels laics com dels eclesiàstics. D'aquesta crisi generalitzada no se'n va poder escapar el monestir, que va veure com les seves rendes minvaven cada cop més. El terratrèmol de 1426 i 1428 acabà amb la puixança econòmica entrant en una profunda crisi que no es va poder recuperar.

Bibliografia

LACUESTA CONTRERAS; RAQUEL (2008). "L'art al monestir. Abans i ara" a Erol núm. 99. p- 29-33. SUREDA BERNÀ; Mª JOSÉ (2008). " Un hipotètic camí de Sant Jaume. Els elements arquitectònic i litúrgics del monestir de Sant Llorenç prop Bagà i la seva possible relació amb la iconografia i culte dels jacobites" a Erol núm. 99 P.35-37. DDAA (2014). "Nou monestir de Sant Llorenç". Restaurar o reconstruir. Actuacions del Servei de Patrimoni Arquitectònic Local en els monuments. Memòria SPAL 2002-2012. Vol I. Barcelona p-455-484

